

Het vergroenen van Bovenkerk

Startdocument

Waar ligt de interesse van de bewoners en hoe sluiten we aan bij het beleid van de gemeente?

Inleiding

Halverwege februari van 2022 hebben de stormen Eunice en Franklin behoorlijk schade aangericht in Amstelveen. Voor Bovenkerk had dit tot gevolg dat er op de Noorddammerlaan, 10 grote beeldbepalende bomen zijn omgewaaid of preventief zijn gekapt.

Bij de Duurzaamheidscommissie van Bovenkerk leeft al langer de vraag hoe we ons dorp meer kunnen vergroenen. Hierbij beseffen we dat groen niet alleen een esthetische waarde heeft maar ook bijdraagt aan tal van zaken die de leefbaarheid verbeteren.

De gemeente Amstelveen bereidt het planten van nieuwe bomen voor. Voor de Duurzaamheidscommissie is dit een natuurlijk moment om onze ideeën voor te leggen aan de gemeente en gezamenlijk een uitvoeringsprogramma op te stellen voor een groener en biodiverser Bovenkerk. Zoals uit dit document zal blijken gaat onze betrokkenheid verder dan het uitspreken van onze voorkeur van het soort te herplanten bomen aan de Noorddammerlaan.

Door de klimaatverandering heeft groen een nog belangrijkere functie gekregen bij de inrichting van de woonomgeving. Een goede groene inrichting draagt bij aan het tegengaan van hittestress en verhoogt het waterbergend vermogen. Daarnaast zal bij de juiste assortiment keus ook de biodiversiteit verbeteren zodat vogels, vlinders, bijen en kleine zoogdieren makkelijk hun weg naar ons dorp kunnen (blijven) vinden en er kunnen overleven. Aandachtsgebied daarbij is ook het industrieterrein van Bovenkerk, waar nauwelijks beplanting en bomen te vinden zijn.

Aanpak

Dit document is bedoeld als aanzet om samen met bewoners, bedrijven en gemeente te komen tot een optimaal resultaat voor een duurzaam en groen Bovenkerk. Wij onderscheiden hierin uiteraard de verschillende rollen van de diverse partijen. Waar de gemeente het beleid bepaalt en verantwoordelijk is voor financiële bijdragen mag van de bewoners verwacht worden dat zij hier actief over meedenken en mogelijkheden zullen aangrijpen voor het medebeheer van het groen.

In gesprek met bewoners zijn er al veel ideeën naar voren gekomen. In de longlist verderop in dit document zijn deze verwerkt. Hierbij wel de opmerking dat rijp en groen door elkaar staan; van concrete onderwerpen als moestuinbakken en regentonnen tot meer beleidsmatige onderwerpen als klimaatadaptatie. Een groepje buurtbewoners en geïnteresseerden is met deze longlist door Bovenkerk gewandeld om mogelijkheden af te wegen, wellicht al een plaats te markeren en om aanbevelingen te doen voor eventuele quick wins. In het bewonersplatformoverleg van Bovenkerk medio oktober 2022, wordt een vertegenwoordiger van de gemeente uitgenodigd. Dit plan zal dan gepresenteerd worden om de aanwezigen te informeren, te enthousiasmeren en om nog meer ideeën te verzamelen. Daarna kan in de verschillende (social) media kennis gegeven worden aan de conclusies uit het platformoverleg en kunnen vervolgstappen met de gemeente worden gezet.

Aanleiding

Amstelveen is één van de groenste gemeenten van de Randstad met zijn ligging aan het Amsterdamse Bos en zijn vele parken. Onze Amstelveense parken zijn een begrip: regionaal, landelijk en ook internationaal. Het Dr. Jac.P. Thijssepark en Broersepark zijn zelfs rijksmonumenten. Deze waarden zouden we ook in Bovenkerk willen realiseren, behouden, voortzetten en versterken.

Het groen in Bovenkerk heeft nu de uitstraling van grote blokken en stroken groen zoals dat in de jaren 60 werd aangelegd, waarbij biodiversiteit nog niet veel aandacht had. Het industrieterrein is vrijwel verstoken van groen. Bij nieuw aan te leggen groen, zoals bijvoorbeeld op de rotonde Sportlaan / Van de Hooplaan, wordt biodiversiteit aan planten goed gewaarborgd.

De mogelijkheid die we aan willen grijpen is een balans zoeken tussen een rustig en levendig dorp waar ruimte is om te ontspannen, maar waar ook plek is om elkaar te ontmoeten en mee te doen aan buurtgerichte en mogelijk culturele activiteiten. Dit draagt bij aan nog meer sociale cohesie. In een aantrekkelijke groene buurt zullen bewoners meer uitgedaagd worden om te wandelen, waardoor er (toevallige) ontmoetingen tussen bewoners ontstaan. Meer en divers groen draagt bij aan een betere habitat voor insecten en kleine zoogdieren maar ook aan een leefbare gezonde, duurzame en tolerante woonwijk. De focus ligt op het fysiek verbeteren van het groen en het uitbreiden hiervan.

In gesprek met bewoners (de longlist)

De volgende punten kwamen aan de orde

- meer kleurrijke bloemen en vaste planten
- betrekken van de huisarts (mensen stimuleren om een rondje te wandelen in de buurt)
- biodiversiteit
- multi zintuiglijke inrichting:
 - * Verhogen natuurwaarden met bijenkasten
 - * Vlinders
 - * Geluid van vogels en bijvoorbeeld Ratelpopulieren
 - * Geur van bloemen en kruiden
 - * Kleurrijke bloemen
 - * Tast; bast van bomen en bladeren
 - * Smaak; Tamme Kastanje, vruchten en bessen
 - * Nestkastjes en insectenhotels
 - * Grote voelstenen
 - * Seizoenen laten ervaren
- klimaatadaptatie
 - * hitte stress
 - * wateroverlast
 - * droogte
- boomspiegels
- de stadsvogel adviseur betrekken
 - * nestkasten
 - * voeding waar in welk jaargetijde
- kruinen van bomen niet in elkaar later groeien
- moestuinbakken
- bloemrijke grassen
- gevel- en dak begroeiing
- voedselbos
- notenbomen
- vruchtenstruiken
- eetbare planten
- regentonnen
- (kruiden) pluktuin
- natuureducatie
- samen plukken
- Maaiplan
 - * meimaand niet maaien maand
 - * slinger / sinus maaien
- Verbeteren lucht- en waterkwaliteit
- voorkomen van zwerfvuil
- niet snoeien en maaien in de broedtijd

Participatie

Bewoners van Bovenkerk zijn op veel terreinen actief. Aan projecten als Samen Eten, het zomerfeest, Rock Urbanus en zwerfvuil opruimen wordt actief deelgenomen.

Het betrekken van bewoners bij het vergroenen van Bovenkerk bij deelprojecten zou kunnen leiden tot ondersteuning door bewoners bij het uitvoeren en van het onderhoud.

Tevens kan geïnventariseerd worden in hoeverre basisscholen de Triangel, de Westwijzer en Karel Eykmanschool betrokken kunnen en willen worden bij dit project; de leerlingen zijn de toekomstige groen ambassadeurs.

De grote bedrijven op het industrieterrein zoals Albert Heijn, Gamma, Praxis en Kwantum ontvangen hun klanten in troosteloze niet inspirerende gebouwen die als schoenendozen verspreid staan over het terrein. De wanden en sommige stroken langs de gebouwen lenen zich uitstekend voor groene beplanting.

Vervolg

Met dit document willen we aangeven dat wij naast de betrokkenheid die wij voelen voor Bovenkerk ook invloed willen hebben op onze woonomgeving. Een goed ingerichte woonomgeving passend bij de klimatologische en sociale veranderingen van deze tijd is essentieel voor een fysiek en mentaal gezond en gelukkig leven. Dit startdocument is een eerste aanzet om te komen tot een groener, biodiverser en leefbaarder Bovenkerk. Met dit document als basis komen wij graag met de gemeente in gesprek. De bewonersplatformbijeenkomst medio oktober zou hiervoor een mooie eerste gelegenheid kunnen zijn.

Aandachtspunten van de gemeente (iets aangepast naar onze Bovenkerk situatie)
<https://amstelveentje.nl/nieuws/2022-07-12/inwoners-amstelveen-gevraagd-om-mee-te-denken-met-nieuwe-groenvisie-aan>

01. Toenemende drukte.

Toenemende (recreatieve) drukte bij groen en water in het Amsterdamse bos en de entree daarvan.

02. Kijkgroen.

Groenplekken hebben weinig waarde voor biodiversiteit of als plek om iets te doen.

03. Verrommeling van het open landschap.

Risico op aantasting van het open polderlandschap door afname van agrarisch gebruik.

04. Toegangen groengebieden.

Toegangen van het Amsterdamse Bos en parken zijn matig vindbaar. Ze zijn onvoldoende aangesloten op bestaande recreatieve routes.

05. Waterkwaliteit.

De kwaliteit van open water is matig tot slecht voor planten en dieren.

06. Beperkt openbaar toegankelijk groen (Sportparken en volkstuinten).

Waar liggen kansen voor recreatie gebruik.

07. Bestrating.

Grote verharde terreinen zonder groen of water, zoals parkeervelden, kantoorzones en bedrijventerreinen geven risico op wateroverlast en hittestress.

08. Onderbreking van groenroutes.

Het passeren van verkeerswegen op groene routes door de wijk verstoren de natuurbeleving en onderbreken ecologische verbindingen.

09. Ecologische verbindingen.

Het ontbreken van ecologische verbindingen tussen Bovenkerk en Westwijk en het Amsterdamse Bos.

10. Ruimte voor groen.

Woningbouw en klimaatvraagstukken zoals energie, biodiversiteit en klimaatadaptatie doen allemaal een beroep op de beperkte beschikbare ruimte.

Wandeling en bevindingen

Zoals eerder in dit document aangegeven is een groepje buurtbewoners en geïnteresseerden met de longlist door Bovenkerk gewandeld om mogelijkheden af te wegen, wellicht al een plaats te markeren en om aanbevelingen te doen voor eventuele quick wins.

Ze zijn tot de volgende suggesties gekomen zonder daar de verbinding aan te leggen om compleet te zijn. De longlist en de aandachtspunten van de gemeenten zijn telkens tijdens de wandeling meegenomen, aangevuld met 6 V's

- Voeding
- Veiligheid
- Voortplanting
- Verblijf
- Verbinding
- Varia

01. Fauna verbinding Westwijk / Bovenkerk

Onder de brug van de Beneluxbaan ter hoogte van de Noorddammerweg een fauna verbinding realiseren boven het water. Hierdoor ontstaat een zogenaamde groen / blauw verbinding. Kleine zoogdieren worden hierdoor uitgedaagd via het water of de groenstrook hun verblijfsgebied te vergroten. De Beneluxbaan zelf is hiervoor een te serieuze barrière. De Westwijk wordt dan tevens meer verbonden met het Amsterdamse Bos

02. Verbeteren van bloemenlinten

Er zijn in Bovenkerk meerdere langwerpige gazons aangelegd. Deze gazons geven een groene maar monotone uitstraling.

Door gebruik te maken van zaadmengsels en gevarieerde hoger groeiende grassoorten kunnen in deze gazons kleurrijke linten ontstaan. Insecten, zoals bijen en vlinders krijgen hier dan meer kans te overleven. Voor de bewoners geeft het een vrolijker gevarieerde aanblik waardoor wandelen nog meer uitgedaagd wordt.

03. Van hitte stress naar sociale ontmoeting

De Salamander heeft ook langwerpige gazons met daarin een mooi slingerend voetpad.

Door het grote oppervlak van de gazons, waar geen bomen in geplant staan, geeft dit veel hittestress. De gazons lenen zich goed voor het aanplanten van schaduw gevende fruitbomen en bes dragende stuiken. De hitte stress zal vele malen minder zijn, de vruchten van de bomen vallen in het gazon. De gazons en de bomen bieden de mogelijkheid voor het plaatsen van bankjes op afwisselende schaduwrijke plekken. De bankjes kunnen uitnodigend werken voor contacten tussen buurtbewoners en bewoners van het Zonnehuis.

De betonnen klinkers op de parkeerplaatsen van het Zonnehuis zouden vervangen kunnen worden door grastegels. Dit voorkomt daar hitte stress. Het gras moet wel de kans krijgen om aan te zetten.

04. Blokken groen met en zonder bomen

In bijvoorbeeld de Bosboom Toussaintlaan staan bomen in blokken groen. In een aantal blokken zijn bomen ooit omgewaaid. We zien op meerdere plaatsen in Bovenkerk dat er geen herplanting plaats vindt als bomen zijn omgewaaid.

Minder monotone begroeiing zou deze straat opfleuren evenals het plaatsen van meer kleine lichtdoorlatende laanbomen.

05. Talud Beneluxbaan

Het talud leent zich uitermate voor gevarieerde grassen en wilde bloemen. Voorstel is om gemaaid gras hier minimaal drie weken te laten liggen zodat bloemen de kans krijgen hun zaden achter te laten. Bewoners van de aangelegen appartementen kunnen dan genieten van een prachtige strook inheemse bloemen. Bijen, vlinders en kleine zoogdieren vinden hier een rijke voedingsbron.

06. Plantsoen Van Koetsveldstraat

Dit plantsoen leent zich uitermate voor buurtinitiatieven dat in overleg met de directe bewoners meer ontwikkeld zou kunnen worden. Een deel van het plantsoen wordt al gebruikt voor spel, een ander deel een enkele keer voor gezamenlijke bbq. De buurt initiatieven kunnen versterkt worden door het aanplanten van biodiverse groenranden als ontmoetingsgrenzen, krentenbomen in de perkjes voor voer voor vogels, boomspiegels met bankjes en er is veel ruimte voor bijvoorbeeld kersenbomen.

07. Parkeerterrein Roda '23

Op het parkeerterrein zijn geen bomen geplant waardoor er geen schaduw is. Het hele terrein is bestraat met klinkers. Het meeste regenwater zal via straatkolken het riool in verdwijnen. Het plaatsen van schaduwrijke bomen voorkomt hittestress. Voorkeur gaat hier natuurlijk uit naar bomen die geen bloesem of harsachtige substanties achterlaten op de geparkeerde auto's. Tevens kan hier gebruik gemaakt worden van grastegels. Gras moet dan wel de kans krijgen om zich te zetten. Suggesties zijn om na het leggen van grastegels vier weken geen auto's op het terrein toe te laten en in delen te bestraten. Het trottoir tegen de kleedkamers wordt niet gebruikt door voetgangers en dient ter bescherming van het gebouw. Hier zou een rand gevarieerde beplanting, ook tegen het gebouw, niet misstaan.

08. Gazon bij het VOKA gebouwtje

Voor zover wij hebben kunnen zien wordt het grasveldje niet intensief gebruikt voor spel. Daar leent het basketbalveld tegen het VOKA gebouwtje zich wellicht beter voor. Het grasveldje leent zich prima voor sinusmaaien en aanplanten van inheemse planten en grassoorten, Een slingerend voetpad zou dan niet misstaan.

09. Afgesloten tuinen achter appartementen

Achter de appartement complexen aan de Vierlingsbeeklaan bevinden zich niet toegankelijke tuinen. De beplanting bestaat uit vier verschillende blokken groen. Waarschijnlijk zo aangeplant om de tuin toch een groene aanblik te geven tegen minimale onderhoudskosten. De tuinen bieden echter een uitstekende gelegenheid voor ontmoeting en sociaal contact. Bewoners initiatieven kunnen hier gestimuleerd worden met een aantrekkelijkere biodiverse aanplant.

10. Kazernepad

Het voorstel zou zijn om hier een belevingspad van te maken. De lengte van het fietspad leent zich uitstekend voor een lint aan kleurrijke, gevarieerde flora van grassen, bessenstruiken en bloemrijke inheemse beplanting.

11. Puntje groen bij La Foresta

Voorstel is om dit puntje groen niet te maaien en een bloemmengsel in te zaaien. Dat geeft voor wandelaars vanuit het bos een andere aanblik. Tevens zou hier een muurtje neergezet kunnen worden om als verzamel/ zitplaats te fungeren.

12. Historische trambaan

De metro rijdt in Amstelveen steeds meer in groene grasstroken. Dat zou voor de historische trambaan ook een optie kunnen zijn.

13. Noorddammerlaan / Legmeerdijk

Op de Noorddammerlaan zijn met de februari storm 10 bomen omgewaaid of preventief gekapt. Het voorstel zou zijn om geen iepen meer terug te planten omdat de wortels de trottoirs omhoogwerken. In een beplantingsplan zou om en om beplanten met een variatie aan drie verschillende boomsoorten een mogelijkheid zijn. Drie boomsoorten kunnen elkaar versterken en in de herfst een mooi kleuren palet geven.

14. Noorddamcentrum

Het Noorddamcentrum is prachtig gerenoveerd, de buitenbeplanting zal waarschijnlijk nog aangeplant worden. Het zou mooi passen als de gemetselde gevel dan bekleed wordt met bijvoorbeeld een klimop.

15. Zetterij en GAMMA terrein

Ter hoogte van het RODA '23 terrein is de Zetterij prachtig begroeid met bomen. Helaas staat er vanaf de Bovenkerkerweg tot aan het RODA '23 terrein geen enkele boom op de Zetterij. Een gemiste kans. Als er om de twintig meter aan beide zijden bomen geplant worden ontstaat er na enkele jaren een aantrekkelijke laan. Op het parkeerterrein van de GAMMA geldt hetzelfde als voor het Albert Heijn parkeerterrein. Aanplanten van bomen scheelt hitte stress.

De grondstroken aan de zijkanten van het GAMMA pand lenen zich prima voor biodiversiteit aan bloemenpracht.

16. Zijgevel Boem en parkeerterrein

Het parkeerterrein bij Albert Heijn ziet er dodelijk saai uit en ook hier is door het grote oppervlakte aan betonnen klinkers sprake van grote hitte stress. Het aanplanten van bomen zal direct een positieve uitwerking hebben op de aanblik van het terrein en de hittestress verminderen. De zijgevel van Boem kan hier een grote bijdrage aan leveren als hier gevelbeplanting wordt toegepast.

17. Industrierterrein Bovenkerk

Op het hele industrierterrein zijn maar minimaal bomen en groen te vinden. Met een aantrekkelijker, gevarieerder groenaanbod en verschillende boomtypen zal het voor bezoekers, bijen en vlinders een veel aantrekkelijker gebied worden om te verblijven. Tevens zou gekeken kunnen worden in hoeverre gevels van Albert Heijn, Kwantum, Praxis en de andere winkels beplant zouden kunnen worden. Op tal van plaatsen biedt een andere trottoir inrichting meer ruimte voor gevarieerd groen

18. Urbanuspark

Het Urbanus park is speelterrein voor kinderen en wordt gebruikt voor onder anderen het zomerfeest. Een aantal bomen en struiken is in de loop der jaren helaas verdwenen en niet terug geplant. Het park wordt ook oneigenlijk gebruikt door fietsers, bromfietzers en af en toe als parkeerplaats voor auto's. Het weer aanplanten van verse bomen en struiken zou het park weer "opfrissen". Wellicht kan aanplant zo gesitueerd worden en bestrating iets aangepast dat fietsers, bromfietzers en auto's ontmoedigd worden voor gebruik.

19. Natuurlijk zijn er goede voorbeelden.

- De beplanting tegen het La Foresta pand is divers en kleurrijk.
- De beplanting aan de Vierlingsbeeklaan ter hoogte van het Zonnehuis is aan de waterkant zeer gevarieerd en er wordt niet gemaaid.
- De beplanting bij het fietspad en de fietsenrekken bij OBS de Westwijzer bestaat uit verschillende soorten hoge struiken.
- Bij het zebrapad bij OBS de Westwijzer wordt het gras laag gehouden wat de veiligheid bevordert.

